

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

На тему:

«Облік та контроль виробничих витрат»

071 «Облік і оподаткування»

Студентки 4 курсу Власенко В. О.

групи ОП-81-9а

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Власенко В. О

Керівник
Старший викладач,
кандидат економічних наук,
доцент

_____ Мірошніченко О. В.

Суми 2022

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:
«Облік та контроль виробничих витрат»

Студентки 4 курсу групи ОП-81-9а

Власенко Вікторії Олександрівни

Актуальність теми визначається тим, що однією з умов ефективного функціонування підприємства є правильний та ефективний облік та контроль за виробничими витратами на підприємстві, оскільки тільки завдяки їм можливе вірно розрахувати собівартість продукції, робіт, послуг, та отримати оптимальний прибуток та розширювати свою фінансово-господарську діяльність.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження теоретичних і практичних аспектів організації та методології обліку виробничих витрат на підприємстві ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи бакалавра є процес організації та методології обліку виробничих витрат на підприємстві ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних і методологічних аспектів організації обліку і контролю виробничих витрат.

Під час виконання кваліфікаційної роботи бакалавра були використані такі методи: спостереження, порівняння, аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, хронологічного та систематичного спостереження тощо.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:

- діяльність майже кожного підприємства передбачає наявність виробничих витрат їх ефективний облік та контроль прямо впливає на кінцеві результати фінансово-господарської діяльності підприємства;

- запропоновано впровадити більш детальний розподіл елементів виробничих витрат;

- розглянути можливість впровадження зарубіжного досвіду обліку та контролю за витратами виробництва;

- для ефективного впровадження системи внутрішнього контролю витрат потрібно розробити стандарти контролю, запровадити автоматичність і вдосконалити нормативно-правову базу.

Одержані результати можуть бути використані підприємством для покращання організації та методології обліку і контролю виробничих витрат.

Ключові слова: виробничі витрати, ПрАТ "Київська кондитерська фабрика "Рошен", собівартість продукції, виробництво, контроль,

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 36 сторінці, зокрема список використаних джерел із 44 найменувань, розміщений на 5 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 4 рисунків, а також 7 додатків, розміщених на 11 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2022 рік

Рік захисту роботи – 2022 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ	9
1.1 Сутність та класифікація витрат підприємства	9
1.2 Теоретичні основи обліку виробничих витрат	15
1.3 Методичні засади контролю виробничих витрат	20
РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»	23
2.1 Загальна характеристика підприємства	23
2.2 Виробничий облік та формування собівартості продукції на підприємстві	27
2.3 Пропозиції щодо удосконалення обліку та контролю виробничих витрат	32
ВИСНОВОКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39
ДОДАТКИ.....	44

ВСТУП

В сучасних умовах ринкової конкуренції важливого значення набуло організація внутрішньогосподарського (управлінського) обліку у формуванні собівартості продукції та процесу його контролю як основного фактор збільшення прибутку.

Собівартість продукції є показником, що характеризує ефективність діяльності підприємства, висвітлює організаційно-технічний рівень підприємства, якість випуску продукції, продуктивність праці а також раціональне використання фінансових ресурсів. Собівартість продукції – це якісний показник діяльності підприємства, що виражається у грошовій формі витрат підприємства на виробництво продукції та її збут.

Оптимізація рівня собівартості продукції, ефективність управління та контроль за виробничо-господарським процесом та зниження витрат – являються важливими показниками діяльності, оскільки вони прямо пов'язані з отриманням прибутку підприємствами, що і є метою їх діяльності підприємств.

Проблема обліку та контролю за витратами виробництва не являється новою, вона завжди існувала та продовжує поставати перед новими та старими підприємствами, цю тему досліджували такі науковці як Зигрій О. В., Приймак Ю. І., Ч.Т. Хорнгрена, Дж. Фостера, Фаріон, В. Я., Багата І.М., Чудак, Л. А., Кондрич, В. І., Давидюк, Т. В., Поліщук, О. В., Хаустова, Є. Б., О. В. Галецька, В. Сопко, А. Д. Шеремета, Крушельницька О.В. та інші..

Метою обліку витрат є забезпечення прийняття рішень у процесі здійснення витрат в майбутньому при формуванні собівартості.

Метою роботи є формування теоретичних поглядів з теми витрат виробництва та розробка рекомендацій щодо напрямків покращення проведення облікової та контролюючої діяльності на підприємстві.

Завдання роботи:

- охарактеризувати виробничі витрати;

- виявити теоретичні аспекти операційної діяльності підприємства (сутність та методи операційної діяльності підприємства, її організації);
- провести дослідження нормативно-законодавчого регулювання витратами;
- провести оцінку фінансового стану та організацію операційної діяльності суб'єкта господарювання;
- дослідити та надати характеристику виробничо-господарській діяльності ПрАТ «Київської кондитерської фабрики «Рошен»;
- провести аналіз фінансово-економічного стану підприємства «Рошен» за 2016-2020 роки;
- оцінити фінансовий стан та організацію операційної діяльності суб'єкта господарювання;
- виявити оптимальні шляхи вдосконалення операційної діяльності підприємства;
- запропонувати шляхи вдосконалення виробничих витрат для покращення процесу контролю та регулювання на підприємстві «Рошен».

Об'єктом дослідження є процес організації операційної та продуктивної діяльності на підприємстві.

Предмет дослідження – методичні, теоретичні та практичні аспекти відносно вдосконалення ефективної діяльності підприємства.

Базою дослідження стало підприємство ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». У процесі виконання були використані методи аналізу, групування та систематизації.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ

1.1 Сутність та класифікація витрат підприємства

На підприємстві основу будь-якому виробничого процесу складають витрати. Згідно до ПСБО 16 «Витрати», яке визначає в бухгалтерському обліку методологічні засади по формуванню інформації про витрати підприємств і розкриття цих даних в фінансовій звітності. Визнання та не визнання витрат наведено у Додатоку Б.[14]

Витрати включають в себе собівартість реалізованої продукції, визначену відповідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: «Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), що реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених, постійних, загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат».[32]

«Витрати певного періоду» являються витратами які фіксуються тільки при визнанні доходу на підприємстві, але тільки ті витрати які були одержані для отримання цього доходу. Якщо ці витрати не будуть пов'язані з доходом певного періоду, тоді їх необхідно зафіксувати в складі витрат того самого звітного періоду, в якому ті були здійснені.[25]

На виробництві для виготовлення продукції є обов'язкові витрати, а саме витрати виробництва, без них неможливо виготовити продукцію. Виробничими ж витратами являються прямі виробничі витрати які йдуть на виготовлення продукції (робіт, послуг) та загальновиробничі витрати.

Собівартість продукції - виражає витрати підприємства на виробництво в грошовій формі. В НП(С)БО 16 і згідно до нього Виробнича собівартість розподіляється на відповідні категорії. [14] Додаток В.

До прямих матеріальних витрат входять такі елементи: вартість сировини і матеріалів які були витрачені на виробництві, для основи

продукції, та ціна куплених напівфабрикатів та комплектуючих виробів, а також допоміжних або інших матеріалів, що будуть віднесені к витратам певного об'єкту.

К прямим витратам на оплату праці відноситься безпосередньо оплата праці та інші можливі за законодавством виплати робітникам, що виконують роботи по виробництву продукції, чи можуть бути чітко віднесені до конкретного виду продукції.[15]

Інших прямих витрати: до них входять всі інші виробничі витрати, що будуть прямо віднесені до певного виду продукції, а саме до:

- відрахування на соціальні заходи, які безпосередньо займаються виготовленням продукції;
- витрати від браку;
- оплата оренди за обладнання для основного виробництва;
- суми амортизації ОЗ виробничого призначення.

Постійні розподілені та змінні загальновиробничі витрати входять до виробничої собівартості відповідно до їх розподілу між видами продукції. [14]

Щоб вірно визначити собівартість якогось певного об'єкту калькулювання витрат виробництва то вони комбінуються за статтями калькуляції. Номенклатура статей калькуляції прив'язана до технологічних та організаційних особливостей підприємства. Статті калькуляції же визначаються підприємством у наказі про облікову політику (або в рекомендації органу управління).

Отримання більшого прибутку є основним завданням будь-якого підприємства. Аби досягти поставленої цілі економічні служби підприємства повинні приділяти багато уваги витратам, так як саме витрати є основним обмеженням прибутку, а також головним чинником що впливає на обсяг та пропозицію.

Згідно ПСБО 16: «Витрати - це зменшення економічних вигод через зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення

власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу між власниками)». [14]

Отже, витрати визнаються в момент в якому фіксується зростання зобов'язання, або одночасно з вибуттям активів підприємства (наприклад, реалізація товару).

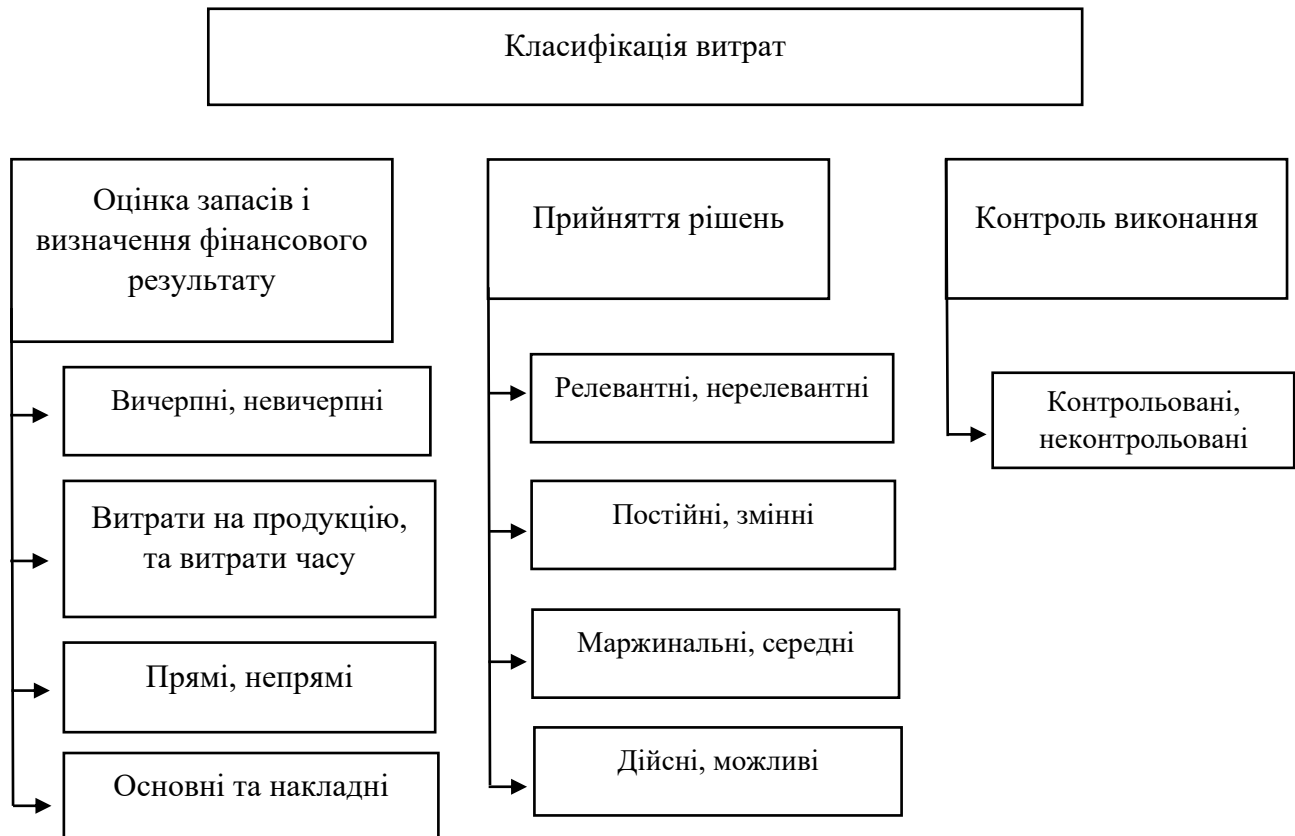

Рисунок 1.2 Класифікація витрат у системі управлінського обліку

Витрати класифікують за такими факторами як:

- розподіл витрат за для оцінки запасів, а також для можливості визначити фінансовий результат;
- для приймання рішень;
- з метою контролю за управлінням. [14]

Витрати іменують вичерпаними (спожитими), тільки ті які є зафіксовані (спожитими) за для отримання доходу у звітному періоді, чи затверджено відповідне рішення про неспроможність їх використання, для отримання

доходу (це ті які були не спожиті, але втратили свою вартість), а ось коли відбувається підвищення зобов'язань чи зменшення активів в процесі їх поточної діяльності за для отримання доходу в наступних звітних періодах то це є невичерпані (неспожиті).

Витрати на продукцію - ті витрати, які пов'язані з виготовленням або витрати прив'язані до придбання продукції чи товарів. До таких витрат належать саме ті витрати, які безпосередньо пов'язані з процесом виробництва (оплата праці, амортизація, матеріальні витрати, та інше).

Витрати періоду - ті які не входять до собівартості продукції та запасів і відображаються як витрати періоду, в якому вони здійснювались. [18]

За способом їх включення в собівартість продукції бувають прямі або непрямі. Ті які можливо прямо віднести до певного об'єкта витрат називаються прямими а непрямими витратами є витрати що не можливо віднести до витрат певного об'єкту.

За ознакою вони бувають основні та накладні.

Основні витрати являються сумою всіх прямих витрат які використались при виробництві продукції. Згідно ПСБО 16, основні витрати поділяються на такі групи: прямі витрати на оплату праці, прямі матеріальні витрати та інші прямі витрати. [14]

Накладні витрати же, пов'язані із процесом виробництва, які не можуть бути віднесені у вартість певного виробу (калькуляційної одиниці) економічно доцільним способом. [15]

Конверсійні витрати – ті витрати які йдуть на обробку та перетворення сировини на готову продукцію.

Одна з класифікацій витрат відповідно до відношення к прийнятим рішенням є релевантні та нерелевантні витрати. Релевантні це ті змінюються через прийняті рішення а нерелевантні ті які не змінюються через прийняття будь-яких рішень на підприємстві. Наприклад, якщо підприємство обирає між орендою нового приміщення або його купівлею то обидва варіанти будуть

представляти собою релевантні витрати, а ось вартість обладнання та оплата праці продавців - нерелевантними.

Різниця ж між витратами, що виникають при прийнятті альтернативних рішень, іменують диференційними витратами. А за відношенням до обсягу виробництва витрати класифікуються на постійні та змінні.

Постійні витрати за своєю суттю практично не змінюються відносно до коливань обсягу діяльності. А змінні витрати залежать від загальної обсягу при зміні якого збільшується або зменшується пропорційно обсягу діяльності. (Валові витрати - це сума змінних і постійних витрат за кожним конкретним обсягом виробництва.) [26]

Релевантний діапазон являє собою діапазон, в межах якого зберігається взаємний зв'язок між величиною витрат та їх фактором.

Залежність від прийняття рішень про найоптимальніший обсяг продукції витрати класифікують на маржинальні та середні. Отже маржинальні витрати - витрати виробництва від додаткових одиниць продукції.

Залежно від спрямування обліку витрати поділяються на: дійсні – ті яким потрібна сплата коштів або витрачання активів, а альтернативні або можливі витрати у вибір одного єдиного напрямку дій вимагає відмовитися від будь-яких альтернативних рішень та дій.

Витрати які класифікуються для контролю і регулюванню витрат мають назву контрольовані та неконтрольовані. Контрольовані витрати, керівник може безпосередньо контролювати та сильно впливати на їх величину методом прийняття управлінських рішень. А ось на неконтрольовані витрати керівник не має можливостей вплинути. Однакові ж витрати в різних ситуаціях можуть бути як неконтрольованими так і контрольованими.

Сучасна концепція заходу розділяє витрати виробництва, відповідно до категорій їх залежності або незалежності к обсягу виробництва. [2]

Витрати підприємства розрізняють відповідно до їх призначення в процесі відтворення. Залежно від цієї ознаки існує згрупування витрат і визначення їх до відповідного джерела фінансування.[24]

1. Витрати на виробництво і реалізацію продукції, що створюють її собівартість. Являються поточними витратами, які покривають себе з доходу від реалізації. Відповідно до економічної сутності вони забезпечують процес простого відтворення, без вдосконалення технологічної бази і збільшення авансування активів.

2. Витрати на оновлення виробництва - це разове грошове вкладення коштів капітального характеру під новітню або вдосконалену продукцію. Вони вдосконалюють спектр застосовуваних факторів виробництва, та збільшують статутний капітал, майно організації. Витрати складаються з капітальних вкладень в основні засоби, витрат на формування додаткової робочої сили для нового виробництва, приросту нормативу оборотних коштів. Їх основними джерелами фінансування – є амортизаційний фонд, емісія цінних паперів, прибуток та кредити.

Собівартість продукції представляє в собі вартісну оцінку використаних у процесі виготовлення продукції факторів виробництва, таких як: природні та трудові ресурси, основні виробничі фонди та інші витрати на її виробництво і реалізацію. У вартісній формі - фіксують сумарні витрати підприємства на використані засоби та предмети праці, оплату послуг та заробітну плату стороннім організаціям з транспортування, виготовлення, а також реалізації продукції. Певний склад витрат контролюють законодавчо, бо він невід'ємно пов'язано з складанням податкової бази за основними податками й необхідністю ділити витрати підприємства за їх джерелами відшкодування. Віднесення різних витрат на собівартість виготовленої продукції – першочергова проблема в діяльності підприємств. Процес формування собівартості тісно пов'язаний з податковими пільгами та служить сильним важелем впливу, саме на фінансово-господарську діяльність підприємства з сторони держави.[27]

Собівартість представляє в собі економічну форму відшкодування вживаних факторів виробництва; вона зображує величину поточних витрат, які несуть некапітальний характер, виробничий, а також, забезпечують процес простого відтворення на підприємстві. Цей рівень визначає обсяг прибутку, рентабельність капіталу і продукції, та інші фінальні показники фінансово-економічної діяльності на підприємстві.

1.2 Теоретичні основи обліку виробничих витрат

В сучасності підприємства використовують систему обліку витрат та життєво-необхідну калькуляцію собівартості продукції, без якої не може повноцінно працювати будь-яке підприємство, належно досліджене нормативно-правове забезпечення, яке весь час вдосконалюється та проходить процес соціальних, політичних, інтеграційних, економічних змін та інших чинників, дозволяє вести законну та ефективну діяльність. [1]

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» надає право підприємствам особисто та самостійно обирати внутрішню облікову політику. Це сприяло до значних складнощів при узагальненні звітної інформації по Україні в цілому, так як на підприємствах існують суттєві відмінності в обліку, які просто неможливо врахувати при зведеній звітності. [29]

Основні види нормативно-правового забезпечення обліку витрат формуються згідно:

- Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; [29]
- постанови й рішення Кабінету Міністрів України;
- Указів Президента України;
- П(С)БО 9 «Запаси» (частина списання запасів на витрати виробництва), 31 «Фінансові витрати»; 16 «Витрати»; МСБО 11 «Будівельні контракти», 23 «Витрати позики»;

- наказів, листів, розпоряджень, постанов, роз'яснень міністерств і відомств;
- Кодексів України: Бюджетного, Податкового, Цивільного, Господарського, законів про працю, про адміністративні правопорушення тощо;
- вказівок, положень, інструкцій;
- наказу про облікову політику підприємства;
- плану рахунків бухгалтерського обліку (робочі національний, спрощений, галузеві; [33])
- графіків виконання обліково-звітних, графіків документообігу, і контрольно-ревізійних робіт, та інше. [2]

На законодавчому рівні в Україні не існує затвердженого переліку статей калькуляції, і тому контролюючись П(С)БО 16 підприємства вимушені самостійно формувати перелік статей и цьому дотримуватись норм П(С)БО. [14]

Відповідно до Податкового кодексу України: «Витрати – це будь-яка сума платника податку у будь-якій формі, що здійснюється як компенсація вартості товарів, робіт чи послуг, котрі виробляються платником податку з метою подальшого використання у власній підприємницькій діяльності.» [22]

Однак, існує несуттєва відмінність у бухгалтерському та податковому обліку та їх трактуванню «Витрат».

Відповідно до різних законів та нормативних документів спостерігається за кількістю витрат, а для підвищення та подальшої підтримки загальної рентабельності підприємства, керівництву життєво необхідно завжди знати величену специфічних витрат та прибутку по окремих видах продукції, по відповідному цеху а також іншим структурних підрозділах підприємства, якщо ті існують. Саме облік витрат надаю потрібну інформацію та допомагає слідкувати за витратами, надаючи при цьому критерії ефективності виробництва.

Основа бухгалтерського обліку являє собою відображення господарських операцій на рахунках. Так як, бухгалтерський облік, поділяють на синтетичні та аналітичні.

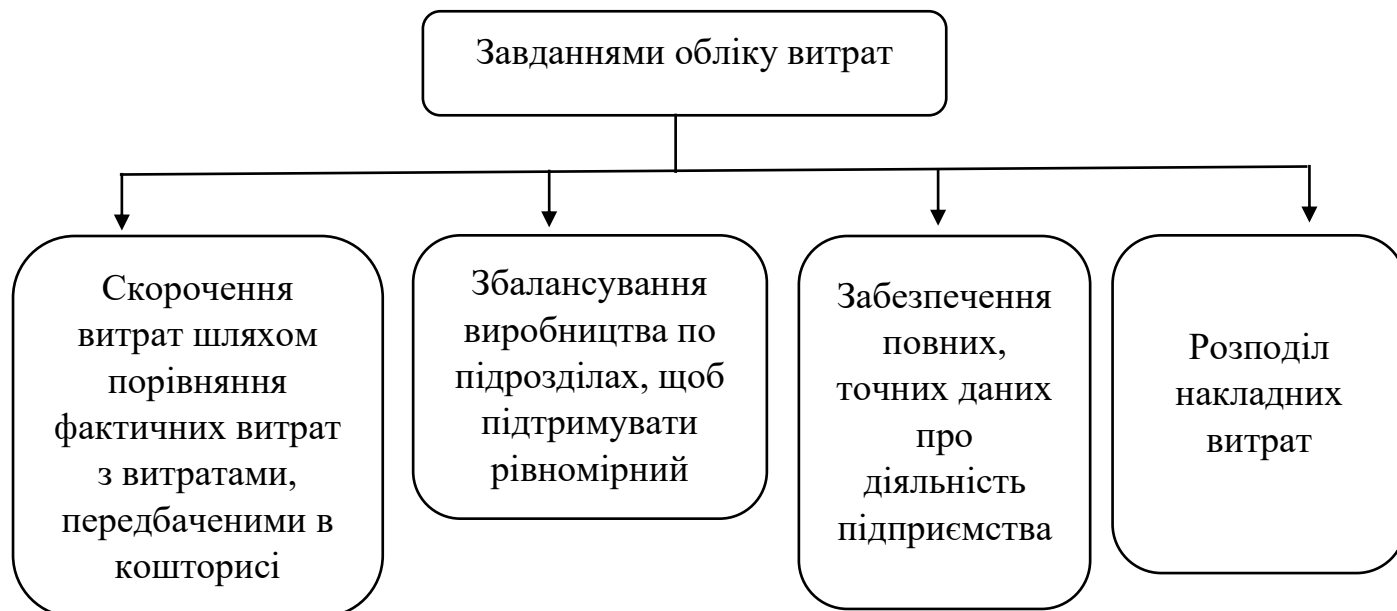

Рисунок 1.3 Завданнями обліку витрат

Якість облікових даних про витрати оцінюється адміністрацією підприємства з погляду їх придатності для прийняття управлінських рішень. Основні кореспонденції рахунків наведена в Додатку Г таблиця 1.2 «Кореспонденція рахунків витрат».

Саме рахунки класу 8 «Витрати за елементами», та класу 9 «Витрати операційної діяльності» використовуються для обліку витрат на виробництві. [33]

Рахунки восьмого класу використовуються для узагальнювання всіх витрат підприємства на протязі звітного періоду. Відповідно за дебетом рахунків класу 8 ведеться облік усіх витрат підприємства, які списуються по дебету рахунка 23 «Виробництво» в частині прямих і виробничих витрат (якщо це витрати на збут, інші операційні витрати або адмін. Витрати тоді списуються на дебет рахунку 79 «Фін результати».)

У випадку коли облік ведеться за рахунками класу 9 «Витрати діяльності», то рахунки класу 8 починають бути транзитними та використовуються для перегруповання накопичених витрат за статтями.

Рахунки 9 класу «Витрати діяльності» використовуються для узагальнення інформації про інвестиційні, операційні, фінансові витрати, витрати на попередження надзвичайних ситуацій та ліквідацію їх наслідків. Їх призначенням є відображення витрат, які були понесені за видами діяльності. Відповідно за дебетом рахунків цього класу відображається сума витрат, а за кредитом списання суми витрат на кінець звітного року або кожного місяця на рахунок 79 «Фінансові результати».

В Плані рахунків передбачено синтетичний рахунок 23 «Виробництво», на якому відкривається стільки субрахунків, скільки і видів діяльності, робіт або послуг, здійснених підприємством, його призначенням є узагальнення всіх витрат підприємства.

За дебетом рахунка 23 «Виробництво» та його аналітичними рахунками на протязі звітного періоду відображаються прямі трудові, матеріальні та інші прямі витрати у кореспонденції з кредитом рахунків:

- 20 «Виробничі запаси» (вартість матеріалів, сировини, технологічного палива, комплектуючих, придбаних напівфабрикатів, тощо);
- 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» (виготовленні інструменти, прилади тощо які використані в виробництві);
- 66 «Розрахунок з оплати праці» у розмірі заробітної плати та інших виплат працівникам, які займаються виробництвом на підприємстві, за виконання робіт і надання послуг, які відносяться безпосередньо певного виду виготовленої продукції;
- 65 «Страхові розрахунки»;
- 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» (оплата послуги, що надається сторонніми особами для виробничих потреб) тощо.

В кінці звітного місяця за дебетом рахунка 23 «Виробництво» по кредиту рахунка 91 «Загальновиробничі витрати» йде списання

загальновиробничих витрат на суму, яка обчислюється при включенні на собівартість продукції (робіт, послуг).

Таким чином, по дебету рахунка 23 «Виробництво» та його аналітичних рахунків на кінець місяця підбиваються всі витрати виробництва - як основні, так і загальновиробничі.

З кредиту рахунка 23 «Виробництво» списують вартість зворотних відходів (Дебет 209 «Інші матеріали»), виробнича собівартість готової продукції (за дебетом рахунку 26 «Готова продукція») та виробничих браків, якщо вони є (за дебетом рахунку 24 «Дефекти виробництва»).

На дебетовому сальдо рахунку 23 «Виробництво» нараховується собівартість незавершеного виробництва (залишки напівфабрикатів, деталей, та виробів у процесі виробництва).

За для вірного та правомірного визначення собівартості незавершеного виробництва в кінці звітної періоду проводять інвентаризацію, далі визначають рівень та стадія готовності виробів, і оцінюють їх виходячи з факту з матеріальних, трудових витратах.

При визначенні фактичної виробничої собівартості готової продукції (робіт, послуг) до собівартості незавершеного виробництва на початок місяця додати собівартість за місяць (зменшену на вартість зворотних відходів) і відняти вартість робіт у прогрес в кінці місяця.

Отже, про фактичну собівартість готової продукції (робіт, послуг) в бухгалтерському обліку роблять запис за кредитом рахунку 23 «Виробництво» та дебетом рахунків 26 «Готова продукція» (собівартість готової продукції, виробничих потреб) та 90 «Собівартість реалізації» (собівартість робіт і послуг, поставлених замовникам, виробничих потреб). А узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції здійснюється на рахунку 90 «Собівартість реалізованої продукції». Рахунок 23 та його субрахунки призначені для можливого по елементного аналізу витрат витрачених на певний вид виробленої продукції.

1.3 Методичні засади контролю виробничих витрат

Питання обліку і контролю витрат на виробництво продукції в підприємствах досліджувалися багатьма провідними науковцями з бухгалтерського обліку та контролю: Бутинцем Ф.Ф., Андрющенко Н.С., Бутком А.К., Багатою І.М., Козаком В.Г., Костяковою А.А., Малюгою Н.М., Суком Л.К., Власюком Г.В., Волковою О.Н. та інші. [40]

Думка вчених стосовно сутності поняття «внутрішній контроль» відрізняється одна від одної. (Визначення поняття внутрішній контроль вказано в Додатку Д.)

Процес контролю за витратами відповідає за майбутню ефективність роботи самого підприємства, а регулярний та всебічний контроль забезпечує проведення вчасних та ґрунтовних операцій. Контроль операцій з обліку витрат надає підприємству поле для об'єктивної оцінки реального стану на підприємстві. Саме завдяки контролю який являється однією з функцій управлінського обліку вдається своєчасно виявляти та ліквідувати ті фактори або передумови що заважають ефективному веденню діяльності, або успішному досягненню поставленої раніше мети підприємством, та вірно та вчасно відкоригувати діяльність структурних підрозділів в яких виявлено помилку.[35]

Основоположними принципами контролю є принципи «Ефективності та об'єктивності». Сутність принципу ефективності складається з ідеї, в якій витрата для організації контролю має бути меншою, а ніж отримана в процесі здійснення всіх процедур для результатів. Об'єктивність контролю являє собою неупереджений пошук недотримань у фінансово-господарській діяльності підприємства, незважаючи на те яким особам буде вигідна отримана в результаті інформація.

Елементи системи внутрішнього контролю:

- Розподіл обов'язків. Щоб уникнути можливого розкрадання та зловживання обов'язками стає необхідним їх відповідний розподіл, зі

зберіганням матеріальних цінностей , а також здійснення операцій та обліку. Також при введенні обліку своєї діяльності кожним відділом самостійно, зростає можливість надання ними невірних даних з метою покращення показників.

- Наявність ефективних процедур. При здійсненні операцій необхідне присутність рішення уповноважених, відповідальних осіб та дотримання всіх правил.

- Своєчасне належне документування операцій. Необхідне своєчасне фіксування всіх операцій, чим більше пройде часу тим більша можливість виявлення помилок.

- Фактичний контроль за майном і документацією. А саме використання технічних засобів можливих процедур за для запобігання втрат, їх крадіжки або зміні облікової документації без відома відповідальних осіб.

- Здійснення незалежних перевірок. Довіреному контролерові необхідно повністю оволодіти і збагнути всі окремі елементи системи з внутрішнього контролю на досліджуваному об'єкті. [36]

Система внутрішнього контролю має носити не тільки офіційний характер, а бути реальною та систематично проводитись. Таким контролем можуть бути:

- постійний контроль фінансової господарської діяльності, оперативний контроль за здійсненими витратами особисто керівниками структурних підрозділів;

- контроль на основі об'єктивних, точних вимірників;

- установити поворотність комунікації з об'єктом контролю.

Керівникам структурних підрозділів необхідно звітувати керівництву про усунення або виправлення недоліків, після чого рішення та приймає міру для впливу на винних в помилках осіб надає керівництво.

В даний момент в Україні питання стосовно організації внутрішнього контролю підприємствами державою не є регульованим, тому це питання вирішують власник підприємства та його керівництва. Для розробки

ефективного внутрішнього контролю витрат потрібно правильно визначити об'єкти та основні завдання для контролю. Контроль на кожному підприємстві організовується по різному, а його розробка покладена на керівництво підприємства.

Контроль несе за собою мету по досягненню управлінських цілей відповідно до сприяння к максимально-позитивному результату ведення бізнесу та максимальному зниженню різних ризиків в діяльності.

Насамперед під час контролю системи документацій та обліку, проходить перевірка правомірності та сутності сформованих господарських операцій базуючись на відповідних первинних документах, та правильність записів в облікових регістрах. Ефективна облікова система представляє собою можливість для керівництва належним чином здійснювати свої обов'язки з контролю. [35]

Організація системи внутрішнього контролю витрат надає шанс виявити провідні шляхи для покращення організації внутрішнього контролю: вдала реалізація поставлених завдань повинно починатись з принципів, які мають принципово та методологічне значення для будови системи внутрішнього контролю підприємств; внутрішній контроль необхідно прослідкувати за процесом правильності сформування собівартості; для ефективності контролю необхідне документальне обґрунтування.

Отже, для того щоб, ефективно впровадити систему внутрішнього контролю витрат насамперед потрібно розробити стандарти контролю, запровадити автоматичність і вдосконалити нормативно-правову базу. Система внутрішнього контролю має вплив на обидві сфери, і на фінансовий стан і на результат господарської діяльності, з метою забезпечення об'єктивність, неупередженість, якість висновків та пропозиції, прийнятих за результатами перевірок.

РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»

2.1 Загальна характеристика підприємства

Повна назва Товариства українською мовою - Приватне акціонерне товариство «Київська кондитерська фабрика «Рошен» (код ЄДРПОУ 00382125).

Товариство є приватним. Його основним офісом є компанія ТОВ «Центральноєвропейська Кондитерська компанія». Кінцевим бенефіціарним власником (контролером) є Порошенко Петро Олексійович.

Свою діяльність підприємство керує за допомогою нормативно-правових актів та законів України, та внутрішньою документацією, що не суперечать закону. У тому числі Закони України «Про споживчу кооперацію», «Про підприємства в Україні», та інші законодавчі акти України, рішення з'їздів споживчої кооперації України та статутом. [4]

У 2020 році статутний капітал ПАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» становив 1 505 833 098 грн., а дохід - 638 817 тис. грн. з яких чистий прибуток 5 257 тис. грн.[11]

Корпорація складається з 4 українських фабрики (м. Київ, Вінниця, Маріуполь та Кременчук); має одну дочірню компанію; 2 виробничі ділянки Липецької кондитерської фабрики «Ликонф», Клайпедської кондитерської фабрики в Литві, та молочного заводу «Бершадмолоко» та «Литинський племінний завод», які займаються забезпеченням всіх фабрик та корпорацій свіжою і натуральною якісною сировиною. [5]

Щоб покращити умови зберігання готової продукції та сировини корпорація ввела в експлуатацію свій логістичний центр. Загальна площа якого становить 60 000 кв. м., площа складських приміщень з них складає - 57

000 кв. м. Вся потужність логістичного центру складає 45 тис. тонн, з них 20-25 тис. тонн продукції та 20 тис. тонн сировини.

Статутний фонд підприємства являє собою суму вкладень в грошовій формі усіх учасників. Обов'язково на даному підприємстві існує амортизаційний та інші фонди. Відповідно вся сума амортизації спрямовується до фонду розвитку та модернізації підприємства.

Прибуток, який в кінці залишається в розпорядженні підприємства вже після сплати всіх податків та розрахунків з бюджетом згідно з Положенням «Про пайовий фонд», йде на створення різноманітних фондів.

Операційна система підприємства розрахована на комплексне вирішення питання створення нових продуктів та оптимізації виробничого процесу, реалізації продукції та інвестицій. Основна мета діяльності підприємства це виробництво та реалізація продукції, надання послуг для задоволення потреб населення, виконання робіт. [6] Організаційна структура підприємства наведена на рис. 2.1

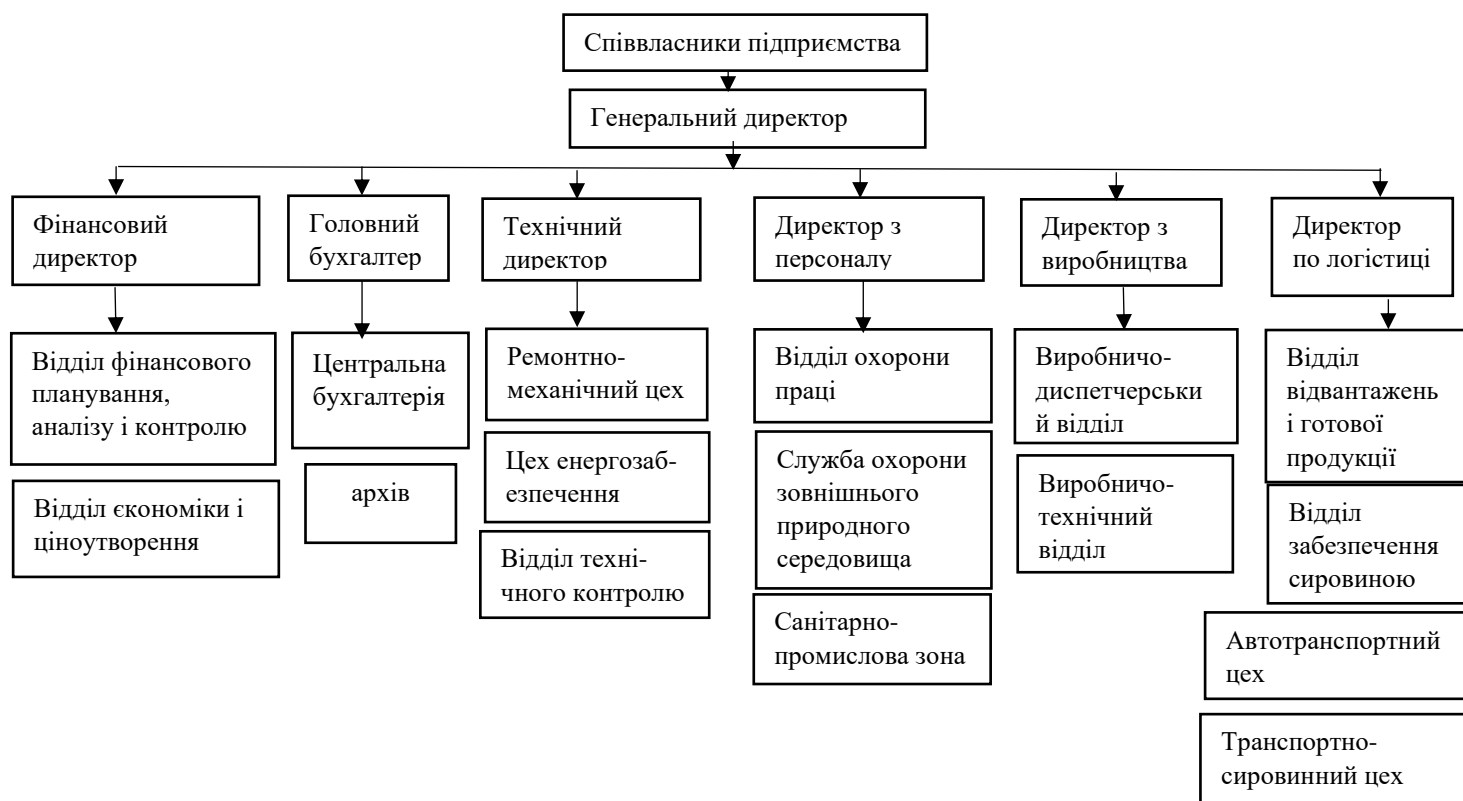

Рисунок 2.1 - Організаційна структура підприємства «РОШЕН»

Основний напрямок діяльності Товариства це: виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання з давальницької сировини, яке орієнтовано на одного вітчизняного замовника ДП «КК «Рошен». Додатковим видом діяльності Товариства є надання в операційну оренду власного нерухомого майна. [28]

Споживачами кондитерських виробів компанії є всі, від малу до велику. Дітям подобаються солодощі та їх яскрава обгортка, яка привертає увагу малечі, старше покоління обожнює солодощі які знайомі їм ще з радянських часів та нагадують їх дитинство, а торти та борошняні вироби є невід'ємною частиною будь-якого свята. [16]

Основні споживачі «Рошен» знаходяться у великих містах України та суміжних територіях.

В асортименті більше 340 видів печива, шоколаду, мармелад, цукерок, карамелі, вафлі, мармеладу а також торти загальним обсягом виробництва 450 тис. тонн на рік. Корпорація працює з сорока дистриб'юторами в Україні та 100 в країнах СНД. Продукція експортується до багатьох країн таких як Латвії, Казахстану, Молдови, США, Естонії, Литви, Німеччини, Канади, Ізраїлю та інші. [7]

Після проведення горизонтальний аналізу балансу «Рошен», наведеному у Додатку Е стає зрозуміло, що підприємство продовжує свій розвиток а також нарощує та вдосконалює своє виробництво, це видно з зростання на необоротних активів на 1 416 219 тис. грн. в порівнянні з 2019 роком або на 111,85%, та ще на 362 377 тис. грн в порівнянні 2019 з 2018 роком або на 151,95% за два роки , поточні активи збільшились на 186 111 тис. грн. або на 139,53%, а ось запаси в 2019 збільшились на 109,06% а в 2020 році зменшились на 14,73% або на 3 061 тис. грн., також власний капітал «Рошен» збільшився на 1 005 257 тис грн. або на 113,28%, та продовжує збільшення на протязі останніх років, з'явилися інші довгострокові зобов'язання в розмірі 36 594 тис. грн., а відстрочені податкові зобов'язання «Рошен» поступово зменшує, в 2020 році з'явилась поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими

зобов'язаннями в суми 21 248 тис. грн., а торгова кредиторська заборгованість значно зменшилась в 2019 році та продовжує зменшуватись в 2020 р., отримана фінансова допомога збільшується с кожним роком в 2019 році на 141 085 тис грн а в 2020 р на 319 071 тис. грн. Весь капітал та зобов'язання в наслідку всіх змін пасиву збільшився на 1 602 330 тис. грн. або на 114,49%. Найбільшого темпу приросту зазнали інша дебіторська заборгованість та переоплати з податку на прибуток.

Для кращого розуміння балансу підприємства «Рошен» проведено і вертикальний аналіз балансу за 2018-2020 рр. який наведеного в Додатку Ж, він наглядно показує, що найбільше зросло у відсотковому значенні основні засоби на 20,66%, вони склали в 2020 р. 62,33% а в 2019 р. 41,67%, інша дебіторська заборгованість на 5,38% в порівнянні з 2019 роком, грошові кошти та їх еквіваленти на збільшилось на 0,02% та на 0,11% зменшилось відносно 2018 року, переоплати з податку на прибуток на 0,14%, найбільше зменшилась відносно активів інвестиційна нерухомість на 19,63%, вона склала в 2020 р. 26,69%, 2019 р. 46,32% а в 2018 р. 32,44%, усього необоротні активи поступово зменшуються, а всі поточні активи поступово збільшуються відносно всіх активів. Також за останні року було збільшено статутний капітал на 14,02% відносно 2019 року, він склав в 2020 р. 50,16% а в 2019 р. 36,14%, а в 2018 р. 17,73%, усього власний капітал не значно зменшився на 0,36%, а всі довгострокові зобов'язання зросли на 0,24% відносно 2019 р., та 1,16% зменшилось відносно 2018 р., а всі поточні зобов'язання на 0,12%, а всі зобов'язання зросли всього на 0,36% у відсотковому значенні відносно всіх пасивів.

Виходячи з проведеного аналізу балансу можна зробити висновок, що у Рошен значно збільшилась дебіторська заборгованість, це свідчить про продаж продукції але не отриману оплату, та не значне збільшення поточної заборгованості, що може бути пов'язано з великим збільшенням основних засобів підприємства, та подальшим його розвитком та розширенням. Товариство працює та продовжує свою нормальну діяльність з одержанням

вигод та прибутку. Компанія має позитивний імідж, а також займає лідируючі позиції на внутрішньому ринку.

Проаналізувавши фінансову стійкість підприємства (Додаток 3) зроблено висновок, що підприємство є незалежним від зовнішніх джерел фінансування, його власний капітал складає частку в 0,63 та свідчить, що всі зобов'язання підприємства можуть бути покриті, коефіцієнт фінансової стабільності склав за останні два роки 1,7 та показав що підприємство є фінансово стабільним а більшість його діяльності фінансується власними коштами, коефіцієнт залежності підприємства від довгострокових зобов'язань зменшився на 0,19 в порівнянні з минулим роком в якому цей показник збільшився на 62,78% та склав 0,50, це свідчить про стабільну платоспроможність, а ось коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами не відповідає нормальному значенню, за останні три роки він збільшується, але все ще значно менше для забезпеченості власними фінансовими ресурсами за діяльності, та склав в 2020 році -2,29, також коефіцієнт маневреності власного капіталу підтвердив, що частка яка використовується для фінансування поточної діяльності не відповідає нормі та склав -0,39 в 2020 році, та -0,40 в 2019 році при нормі в > 0 та подальшого збільшення.

2.2 Виробничий облік та формування собівартості продукції на підприємстві

Виробництво являється основою операційної діяльності підприємства, до якої відноситься і фінансова та інвестиційна діяльність.

Першочерговою метою обліку виробництва становиться повне, вчасне, достовірне відображення факту стосовно розміру та складових витрат і контроль за споживанням всіх категорій виробничих ресурсів, та кількості виробленої продукції (робіт, послуг) у натуральних та грошових показниках.

Основними завдання обліку у виробництві є:

- визначення складу та диференціації виробничих витрат за їх елементами, статтями витрат, змістом, суміжними періодами, місцем прикладення (центрами відповідальності) та іншими ознаками;

- затвердження фактичного рівня собівартості одиниці продукції згідно з встановленими положеннями та співставлення їх з нормативними, розрахунковими (прогнозними чи кошторисними) рівнями ринкових цін;

- своєчасне та повне звітування про факти виготовлення продукції, (робіт чи послуг) за їх кількістю та якістю в розрізі окремих об'єктів обліку, центрів відповідальності та суміжних періодів;

- підготовка даних про обсяги витрат та виробництво продукції (надання робіт чи послуг) у відповідних системах документів, облікових реєстрів та звітностях. [9]

Виробничий облік є невід'ємною частиною як фінансового, так і управлінського обліку. Фінансовий та управлінський облік різняться між собою детальністю інформації, та її спрямованість, доступність даних користувачами та системою обмежень, які контролюють фінансову звітність.

Облік і відображення у фінансовій звітності запасів здійснюється відповідно до МСБО 2. [37]

Запаси класифікуються на ПрАТ «Київській кондитерській фабриці «Рошен» по однорідних групах, наприклад: тара і тарні матеріали; паливо; сировина і матеріали; будівельні матеріали; інші матеріали; запасні частини (до року); незавершене виробництво; товари куплені; малоцінні та швидкозношувані предмети.

Згідно з діючим планом рахунків України визначилась відповідна інтегрована система обліку. Саме сама побудова плану рахунків дає зрозуміти, що 1 - 3 клас це рахунки які призначені для відображення активу балансу (його об'єктів), 4 - 6 - пасив, а 7 - 9 - для складання звіту про фінансові результати «Звіт про сукупний дохід».

Рахунки призначені для обліку операційної діяльності знаходяться в переважно в класах 8 та 9, «Витрати за елементами» та «Витрати діяльності».

Рахунки з цих класів, базуючись на величені кооперативу, та за їх рішенням, можуть використовуватись одночасно, або тільки один з вище названих класів. Тоді, коли рахунки 9 класу не використовуються, додатково застосовується рахунок 85 «інші витрати». А якщо до обліку залучаються рахунки двох класів, то рахунок 85 не використовують.[5]

Насамперед, у виробничих кооперативах витрати виробництва відображаються на рахунку 23 «Виробництво», де узагальнюється інформація про виробничі витрати по всім об'єктам окремо. Сальдо за рахунком 23 зображує незавершене виробництво і відображується в активі балансу, тому рахунок 23 включено до класу 2 «Запаси». Все це ж відноситься і до рахунку 24 «Брак у виробництві».

Є витрати, які частково відносяться до виробничої діяльності, і обліковуються на рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів». На ньому узагальнюється інформація про витрати, які були здійснені у звітному році, але які слід віднести до витрат майбутнього періоду. Крім рахунків виробництва, витрати з цього рахунка розподіляють на рахунки пов'язані з організацією та управлінням підприємством (адміністративні витрати), збутом продукції, іншою операційною, а також фінансовою та інвестиційною діяльністю.[7]

Деталізація даних надалі відбувається в розрізі субрахунків та об'єктів аналітичного обліку, які відкриваються до названих синтетичних рахунків. Інформація, яка надається за допомогою управлінського обліку, орієнтується на задоволення потреб поточного та стратегічного управління, на оптимізацію споживання ресурсів підприємством, забезпечення об'єктивних оцінок діяльності підрозділів та окремих керівників.

Собівартість є досить неоднозначним і змінним показником, так як при застосуванні різних правил значення собівартості буде різним. Отже, собівартість однієї і тієї продукції буде відрізнятися при зміні елементів облікової політики підприємства:

-методів калькулювання;

- баз розподілу загальноновиробничих (непрямих витрат);
- методів списання запасів;
- складу постійних і змінних витрат.

Поділ постійні/змінні витрати досить умовний і за виробничої ситуації може бути змінений:

- порядку розподілу транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ);
- складу прямих і непрямих (загальноновиробничих) витрат;
- методів амортизації основних засобів, визначених строків їх корисного використання, ліквідаційної вартості;
- стандартів бухгалтерського обліку, які застосовуються, національні чи міжнародні.[10]

Отже, організація обліку починається з визначення складу основного і допоміжного виробництва, вибору об'єктів калькулювання та методів обліку витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції в кожному з цехів. При цьому в різних виробництвах можуть застосовуватися різні методи.

Для визначення собівартості продукції, робіт і послуг допоміжних виробництв необхідно знати загальні вартісні витрати на їх випуск та обсяг виробленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг) у кількісному вимірі в цілому і за напрямками.

Собівартість продукції (робіт, послуг) допоміжного виробництва (цеху) розраховується за скороченою номенклатурою статей калькуляції:

- паливо та енергія на технологічні цілі;
- матеріали (за вирахуванням зворотних відходів);
- основна та додаткова заробітна плата робітників виробництва;
- відрахування на соціальне страхування;
- загальноновиробничі витрати. [9]

На ПрАТ «Київській кондитерській фабриці «Рошен» собівартість запасів містить всі витрати які були направлені на придбання, також витрати для переробки та інші витрати, які були понесені для доставки запасів до фактичного знаходження та доведення їх до робочого стану. Витрати на

придбання запасів складаються з ціни за яку запаси були придбані, сума ввізного мита та інших податків які були сплачені, та витрати по транспортуванню, навантаження і розвантаження, та витрати які безпосередньо пов'язаних з процесом придбанням запасів, послуг та матеріалів. А ось торговельні знижки, інші знижки вираховуються при визначенні витрат на придбання.

Витрати на переробку запасів - включають до себе витрати, які прямо стосуються одиниць виробництва. До них теж включають систематичний поділ на змінні та постійні виробничі витрати, що виникають під час переробки запасів у готову продукцію. Запаси заносяться у фінансову звітність по найменшій з двох оцінок: по собівартості або по чистій вартості реалізації.
[6]

Таблиця 2.4 - Основні фінансові показники діяльності підприємства
ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2016-2020 рр

Показник	Рік				
	2016	2017	2018	2019	2020
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	232312	259205	373344	470093	638817
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	204239	228412	318238	393995	556236
Адміністративні витрати, тис. грн.	23404	25662	29950	34322	42484
Витрати на збут, тис. грн.	3043	3503	4568	5794	6629
Інші операційні витрати, тис. грн.	46008	28719	12789	35072	42247

Виходячи з таблиці 2.4 можна зробити висновок, що підприємство з кожним роком збільшує свій чистий дохід від реалізації продукції та супутні показники, чистий прибуток в 2020 році склав 638 817 тис грн., в 2019 році 470 093 тис. грн а в 2016 році 232 314 тис грн., така ж тенденція притаманна і іншим показникам таким як: собівартість, адміністративні витрати, витрати на

збут та інші операційні витрати. Така тенденція свідчить про постійну інфляцію в країні, що змушує ціни зростати.

Підприємство «Рошен» постійно випускає різні види кондитерської продукції, такі як: борошняні вироби в розмірі 12,4%, карамель - 68,4%, цукерки глазуrowані - 13,8%, цукерки неглазуrowані - 2,9%, драже - 2,5 % та інші.

Карамель займає перше місце у частині виробництва на ТОВ Рошен. Це пояснюється її низькою ціною і відносно довгим терміном зберігання. [6]

Собівартість продукції на ПрАТ «Київській кондитерській фабриці «Рошен» розраховується за скороченою номенклатурою статей калькуляції, найбільшою складовою продукції «Рошен» є карамельні вироби що займають 68,4 % від всіх виробів кондитерської фабрики «Рошен». ПрАТ Київська кондитерська фабрика «Рошен» досить велике і успішне підприємство, але калькуляцію собівартості можна покращити за допомогою зарубіжного досвіду.

2.3 Пропозиції щодо удосконалення обліку та контролю виробничих витрат

Розглядаючи фінансово-господарську діяльність підприємства ПрАТ Київська кондитерська фабрика «Рошен». Організаційна структура підприємства ПрАТ «Рошен» це лінійно-функціональна організаційна структури, яка базується на розподілі повноважень та відповідальності за функціями управління і прийняття рішень.

Кондитерське підприємство має у своєму розпорядженні цехи різних призначень залежно до виду і асортименту продукції що виготовляється. Основним ризиком діяльності ПрАТ Київська кондитерська фабрика «Рошен» являється зниженні купівельного попиту на виготовлені вироби в Україні, скорочення поставок до країн партнерів, зростанні цін на енергоносії,

сировину і матеріали, що, своєю чергою, впливає на зростання витрат підприємства.

В останній час, в Україні, постійна інфляція, яка призводить до постійного збільшення цін на сировину, матеріали, заробітну плату та соціальні відрахування, комунальні платежі та інші складові, через які відповідно збільшується собівартість продукції.

Таблиця 2.5 - Аналіз витрат на виробництво за економічними елементами [11,19]

Елементи операційних витрат	2018		2019		2020		Зміна питомої ваги	
	Сума, Тис грн	Питома вага %	Сума, Тис грн	Питома вага %	Сума, Тис грн	Питома вага %	2019-2018	2020-2019
Матеріальні витрати	68961	19,00	76155	19,33	81465	14,65	7194	5310
Витрати на оплату праці	184852	50,92	242811	61,63	345137	62,05	57959	102326
Амортизація	27820	7,66	45680	11,59	91351	16,42	17860	45671
Інші операційні витрати	41356	11,39	29349	7,45	38283	6,88	-12007	8934
Разом	363033	100	393995	100	556236	100	30962	162241

Провівши поелементний аналіз складу й структури витрат на виробництво дозволяє нам виявити основні напрями пошуку резервів залежно від рівня трудомісткості, матеріаломісткості і фондоемності виробництва.

Основна частка витрат припадає на витрати на оплату праці (50,92% в 2018р., 61,63% в 2019р. та 62,05% в 2020р.) це пояснюється тим що, підприємство має великий асортимент продукції необхідна велика кількість працівників для слідкування приймання безпосередньої участі в процесі виробництва, та амортизацію (7,66 в 2018 р., 11,59% в 2019 р. та 16,42% в 2020р.), і саме цим елементам операційних витрат необхідно приділити увагу під час дослідження резервів зменшення собівартості.

Існує багато методів зниження собівартості наприклад: використання більш дешевих матеріалів, амортизація робочих місць, вдосконалення самого процесу виробництва, скорочення наявних працівників або кооперації з іншими підприємствами, що можуть допомогти в виготовленні тієї чи іншої продукції за меншими цінами. Але більшість цих варіантів призведе до зменшення якості та збільшення витрат на початкових етапах.

Одним з найкращих шляхів покращення ефективності управління витратами на підприємстві є вдосконалення організації та методики внутрішнього контролю витрат на підприємстві. [14]

Грамотна та науково обґрунтована система управлінського обліку не тільки забезпечує всі стадії управлінського циклу, а і забезпечить високий рівень ефективності виробництва та його конкурентоспроможності.[17]

Розглянувши формування собівартості на підприємстві ПрАТ Київська кондитерська фабрика «Рошен». У таблиці 2.6 можна спостерігати розподіл витрат за статтями на підприємстві «Рошен» за 2018-2020 р.

Таблиця 2.6 - Інформація про собівартість реалізованої продукції

Статті витрат	Витрати у тис. грн.		
	2018	2019	2020
Адміністративні витрати	29950	34322	42484
Витрати на збут	4568	5794	6629
Матеріальні затрати	68961	76155	81465
Витрати на оплату праці	184852	189392	269207
Відрахування на соціальні заходи	40044	53419	75930
Амортизація	27820	45680	91351
Інші операційні витрати	41356	35072	42247
Собівартість	318238	393 995	556 236

Таблиця 2.6 підтверджує, що на підприємстві «Рошен» собівартість значно збільшилась в порівнянні з останніми роками, через постійний зріст

цін, та курсу гривні, імпортовані матеріали подорожчали у національній валюті.

Для ПрАТ «Київській кондитерській фабриці «Рошен» найефективнішим методом зменшення собівартості продукції являється впровадження в процес виробництва новітніх більш ефективних технологій виробництва, та перейняти досвід світових компаній по зменшенню собівартості продукції.

Невід'ємною частиною зниження собівартості є дотримання загально прийнятих економічних принципів та законів, яка не буде призводити до погіршення отриманого продукту і призведе до збільшення можливості до отримання додаткових споживачів та додаткового прибутку.

Також для зменшення собівартості продукції окремих виробів, запропоновано, спосіб відображення витрат понесених по самостійних видах продукції на окремих субрахунках 23 рахунку, якщо більш деталізовано вести облік виробляємих об'єктів можливо зменшити собівартість певних видів продукції та швидко виявити небажані зміни в собівартості, та прийняти правильні рішення по майбутньому зменшенню вартості, методом заміни постачальників або прийняття інших ефективних мір.

Отже, так як собівартість продукції перебуває в тісному зв'язку з показником ефективності виробництва, та відображає більшу частину вартості продукції вона пов'язана з змінами умов виробництва. Найбільше на рівень витрат впливає техніко-економічні фактори виробництва, наприклад зміни у техніці, організації виробництва, структурі і якості продукції, технологіях, рівень витрат та виробництво. Своєчасність та правильність управлінських рішень та виявлення пріоритетів подальшого розвитку виробництва залежить від визнання фактичної собівартості. Так як фінансовий стан та його валовий та оподаткований прибуток залежить від правильності формування собівартості продукції, робіт, послуг.

«Рошен» представляє собою велике, а також достатньо успішне підприємство, з великою кількістю споживачів, але воно може покращити

свою методику за допомогою вдосконалення виробничої технології та подальшого сприяння зниженню собівартості, яка посприяє збільшенню прибутку самої компанії. Та продовжуючи випуск старої перевіреної часом продукцію не відмовляючись від створення нових товарів, та вдосконалюючи методику розробки за допомогою вітчизняного та зарубіжного досвіду.

ВИСНОВОКИ

Виходячи з проведеного дослідження варто зазначити, що виробничі витрати підприємства представляють собою основний елемент формування собівартості продукції. Якщо підприємство використовує трудові, матеріальні та фінансові ресурси в процесі виробництва продукції, виконує роботи та надає послуги – економно, тоді менше буде собівартість, тим продуктивніше здійснюватиметься виробничий процес, та буде більше прибуток і рівень рентабельності на підприємстві.

В Україні на законодавчому рівні не існує затвердженого переліку статей калькуляції, тому відповідно до норми П(С)БО 16 підприємства самостійно змушені формувати їх перелік та при цьому керуються нормами П(С)БО.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначають витрати як скорочення економічних вигод з вибуттям активів чи збільшенням зобов'язань, котрі впливають на скорочення власного капіталу, за виключенням зменшення капіталу за рахунок вилучення або розподілу власниками.

Для того щоб, ефективно впровадити систему внутрішнього контролю витрат насамперед потрібно розробити стандарти контролю, запровадити автоматичність і вдосконалити нормативно-правову базу. Система внутрішнього контролю має вплив на обидві сфери, і на фінансовий стан і на результат господарської діяльності, з метою забезпечення об'єктивність, неупередженість, якість висновків та пропозиції, прийнятих за результатами перевірок.

В бакалаврській роботі було проведено аналіз інформаційно-аналітичного забезпечення, процесу прийняття рішень у здійсненні витрат в майбутньому при формуванні собівартості.

Досліджено мету бакалаврської роботи: формування теоретичних поглядів з теми витрат виробництва та розробка рекомендацій щодо напрямків покращення проведення обліку та контролю діяльності на підприємстві.

Проведено аналіз фінансово-економічний стан ПрАТ «КК фабрика «Рошен» за 2016-2020 роки, оцінено фінансовий стан та організацію операційної діяльності суб'єкта господарювання, розглянуто та визначено оптимальні напрямки підвищення продуктивної операційної діяльності підприємства, та запропоновано шляхи вдосконалення виробничих витрат для покращення процесу контролю та регулювання на підприємстві ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Отже, сучасне призначення управлінського обліку - це формування інформаційно-аналітичну систему, об'єднуючи сукупність форм та методів обліку, нормування, контролю, бюджетування, аналізу і планування направлених на формування альтернативних варіантів функціонування підприємства і призначену для інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

ПрАТ Київська кондитерська фабрика «Рошен» досить велике і успішне підприємство, але з питань організації управління, зокрема калькуляції собівартості, воно може покращити свою методику, враховуючи не тільки вітчизняний але і зарубіжний досвід і таким чином економічно зрости і вдосконалитись. Та запровадити більш деталізований облік по кожному виду продукції, для швидшого реагування під змін, та вірного розподілу витрат. В час коли в Україні нестабільна економіка цей метод є необхідним для ефективної роботи підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Теоритично-методологічі засади управлінського обліку в системі управління підприємством Електронний ресурс URL: <http://magazine.faaf.org.ua/teoretiko-metodologichni-zasadi-upravlinskogo-obliku-v-sistemi-upravlinnya-pidpriemstvom.html>
2. Зигрій О. В., Приймак Ю. І., Нормативно-правове регулювання обліку витрат виробництва відповідно до національних та міжнародних стандартів: Тернопільський економічний університет, 2017 рік
3. Міжнародні стандарти «Новини» на 2021 рік, URL: https://services.dtkk.ua/tematic_roz/tematic_roz/51
4. Кондитерська корпорація «Рошен». Електронний ресурс досліджуваного підприємства. URL: <https://www.roshen.com/?ntvduo=true>
5. Річна звітність емітента Кондитерська корпорація «Рошен». URL: https://stockmarket.gov.ua/cabinet/xml/show/fin_general/9571
6. Невмержицька С. М., Петрусенко О. О. Проблеми оцінки ефективності системи управління персоналом. Формування ринкових відносин в Україні. 2014.
7. Фаріон, Володимир Ярославович. "Сутність витрат як економічної категорії." (2013).
8. Журнал «Вістник» стаття від 2015 року Формування собівартості у податковому та бухгалтерському обліку URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/3858>
9. Соціальний звіт 2018 Кондитерська корпорація ROSHEN. URL: http://www.svb.ua/sites/default/files/roshen_ar-2018_fin-preview-min.pdf
10. Статут ПрАТ "Київська кондитерська фабрика "Рошен", затверджений річними загальними зборами акціонерів за 2021 рік. URL: http://kcf.roshen.com/uploads/DNDNNN_DNDD_DDDDNDNDN_DD_DN_27.04.2021.pdf

11. Річна фінансова звітність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2020 рік. URL: http://kcf.roshen.com/uploads/DDDNDDDND_DDNNDNNND_ND_DDDNNDNNND_NN_DNDDDDNDDDD_DDNDDDDDD_DNDDDDDD_DD_2020_NND_3.pdf
12. Кадрова політика АВК [Електронний ресурс]. URL: <http://avk.ua/ua/uk/career/steps>
13. Коновалова О.В. SWOT-аналіз як основний інструмент стратегічного управління, його переваги і недоліки / О.В. Коновалова, Т. Андрущакевич – Кривий Ріг : Криворізький економічний інститут ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана». URL: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/58123.doc.htm
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати” : затв. наказом Міністерства Фінансів України від 31.12.1999 року No 318. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
15. Журнал «Податки & бухоблік» від квітня, 2016 року, стаття № 32 Облік прямих витрат на виробництво, URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/april/issue-32/article-17163.html>
16. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. Інформація про досліджуване підприємства. URL: <https://smida.gov.ua/db/participant/00382125>
17. Звіт незалежного аудитора ПрАТ "Київська кондитерська фабрика "Рошен" від 31.03.2021 року, URL: http://kcf.roshen.com/uploads/DNDDNDNNND_DDNDDDDDD_DDNN_DDDDDDDDD_DNDDNDND_DD_2020_N..pdf
18. Філіп Л.В. Економічний зміст і класифікація витрат. Вісник економіки 2011. No 36.
19. Річна фінансова звітність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018 рік. [Електронний ресурс] URL: https://stockmarket.gov.ua/cabinet/xml/show/fin_general/9571

20. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства : навчальний посібник 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2010
21. Шевчук С.В. Теоретичні аспекти класифікації прибутку. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2010. No 4
22. Податковий кодекс України: документ 2755-17, остання редакція від 15.05.2021 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>
23. Проблеми впровадження управлінського обліку в Україні Л. Л. Турова, м О. В. Костюнік, Режим доступу URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2018/9.pdf
24. Система управління витратами на підприємстві Режим доступу URL: https://vuzlit.ru/798626/sistema_upravlinnya_vitratami_pidpriyemstvi
25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси": затв. наказом Міністерства Фінансів України чинний від 31.12.1999 року No 318. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>
26. Журнал Економіка підприємств, стаття від 2018 року “Постійні і змінні витрати та поняття операційного левериджу” – URL: https://pidru4niki.com/75426/agropromislovist/postiyni_zminni_vitrati_ponyattya_operatsiynogo_leveridzhu
27. Журнал «Податки & бухоблікгрудень» стаття від 2019 року № 99 Собівартість продукції, робіт, послуг – URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/issue-99/article-105870.html>
28. ПРАТ "КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА "РОШЕН" Загальна інформація про підприємство, – URL: <https://opendatabot.ua/c/00382125> (дата звернення 25.04.2022)
29. ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ФІНАНСОВУ ЗВІТНІСТЬ В УКРАЇНІ» зі змінами від 14 липня 2020 року N 776-IX, - URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T990996.html (дата звернення 24.04.2021)
30. Приватне акціонерне товариство «Київська кондитерська фабрика «Рошен» Окрема фінансова звітність Станом на 31 грудня 2020 року, - URL:

http://kcf.roshen.com/uploads/DDDNDDDND_DDNNDNNND_ND_DDDNNNNN_DNDDDDNDDDD_DDNDDDDDD_DNDDDDDD_DD_2019_NND_3.pdf

31. Річна фінансова звітність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018 рік. – Електронний ресурс URL: http://kcf.roshen.com/uploads/DDDNDDDND_DDNNDNNND_ND_DDDNNNNN_DNDDDDNDDDD_DDNDDDDDD_DNDDDDDD_DD_2018_NND_3.pdf

32. Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», - URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG4044.html (дата звернення 25.04.2022)

33. Плану рахунків бухгалтерського обліку України та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, - Електронний ресурс URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizacziya-buxgalterskogo-ucheta/388-plan-rahunkiv.html>

34. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 20.04.2022)

35. Сагова О. Особливості організації та методики аудиту фінансових інвестицій / О. Сагова // Економічний аналіз. – 2010.

36. Яценко В. М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи вирішення // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010.

37. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 від 20 жовтня 1999 року N 246. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021 (дата звернення 25.04.2022)

38. Медвідь, Л. Г., Н. Г. Міценко, and С. В. Черкасова. "КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ НА ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА." Вісник ЛТЕУ. Економічні науки 66 (2022)

39. Огійчук, М. Ф., et al. "Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник." (2016).

40. Багата І.М. Бухгалтерський облік / І.М. Багата, М.М. Хахонова. – Ростов-на-Дону : Фенікс, 2010. – 655 с
41. Кондрич, В. І. "Витрати виробництва: поняття та обліково-економічна сутність." Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки 1 (2013): 102-107.
42. Чудак, Л. А. "Сутність витрат: інституціональний підхід." Облік і фінанси 4 (2013): 79-86.
43. Давидюк, Т. В., & Поліщук, О. В. (2017). Класифікація витрат в управлінському обліку як ефективний напрям управління витратами.
44. Хаустова, Є. Б., and О. В. Галецька. "Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління." Сучасні детермінанти розвитку бізнес-процесів в Україні. Київський національний університет технологій та дизайну, 2017.

ДОДАТКИ

Додаток А

АНОТАЦІЯ

Власенко В. О., Облік та контроль виробничих витрат – Кваліфікаційна робота бакалавра. ННІ БІЕМ, Суми, 2022 р.

У роботі досліджено теоретичні, методичні та практичні аспекти організації обліку і контролю виробничих витрат. Основною метою цього дослідження є розробка рекомендації щодо покращення обліку та контролю виробничих витрат. Досліджено стан обліку та контролю за виробничими витратами на підприємстві ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Ключові слова: виробничі витрати, ПрАТ "Київська кондитерська фабрика "Рошен", собівартість продукції, виробництво, контроль

SUMMARY

Vlasenko V. O. Accounting and control of production costs - Qualifying work of the bachelor. ARI BEM, Sumy, 2022.

The theoretical, methodological and practical aspects of the organization of accounting and control of production costs researched in this work. The main purpose of this study is to develop recommendations for improving accounting and control of production costs. The state of accounting and control over production costs at the enterprise PRJSC "KYIV CONFECTIONERY FACTORY "ROSHEN" was studied.

Keywords: production costs, PRJSC "KYIV CONFECTIONERY FACTORY "ROSHEN", cost of production, production, control.